

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

מאתו יתברך, עליו לחשוב שהוא חי רק היום ואין הוא יודע מה ילד יום המחרת, ואם האדם הוא במחשבה זו ודאי שיהיה דבק בהקב"ה, וזהו מה שאמרה המשנה באבות רבי אלעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך, ואמרו לו תלמידיו וכי יודע האדם מתי ימות שישוּב יום קודם, אמר להם אדרבא, ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא שאם בכל יום חושב האדם על זאת הרי הוא דבק בה' יתברך ויחזור בתשובה בכל יום, כי יודע שאין לפניו אלא יום זה בלבד שהוא עומד בו, וכפי שרמז החכם מכל האדם בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך לא יחסר, ולכן על זה רמז הכתוב ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, שאין לאדם להצר על צרת מחר אלא היום בלבד לפניו ומשום כך יהיה דבק עם הקב"ה.
(וידבר יוסף)

"ראה לימדתי אתכם, כאשר ציוני השם אלוקי לעשות כן בקרב הארץ" (ד, ה)

היו הרבה פילוסופים שחשבו לחיות חיים קדושים ולהגיע לשלמות נפשם באופן שצריך לברוח מן היישוב למדבריות ולחיות בסגופים ולפרוש מחיי העולם הזה, אבל טעות בידם, לא כן דרכה של תורה הכתוב אומר ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים וטהרה ולעמוד בניסיונות בכל מה שהוא רואה וכו' זהו בקרב הארץ.
(ערבי נחל לוקט מאהבת חיים)

"רק השמר לך ושמור נפשך מאוד" (ד, ט)

"רק השמר לך" - לעניינים של הגוף די אם תקדיש את הזמן המינימלי הדרוש לשמור עליו, וזה שנאמר "רק" בלשון מיעוט. לעומת זאת, "ושמור נפשך מאוד" - בדברים של שמירת הנפש עלינו להשקיע מאוד.
(ה"חווה" מלובלין)

"ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך" (ד, ט)

יש לפרש, שהתורה מצווה כאן 'ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך' - ימי חיך הם הימים, ו"כל" ימי חיך אלו הלילות, דהיינו שהאדם צריך להגות בתורה תמיד כדכתיב והגית בו יומם ולילה. וזהו דבר שא"א שכל ישראל יעמדו בו, לכך נתנה התורה עצה 'והודעתם לבניך ולבני בניך' שאלו התלמידים, כמו שאחז"ל שכל המלמד את בן חברו תורה כאילו ילדו. וא"כ ע"י שילמד לאחרים והתלמידים ישלימו על ידו, שיהיו זמנים שהוא לא ילמד אך תלמידיו ילמדו, והרי זה כאילו הוגה בתורה תמיד.
(תפארת יהונתן)

"וההר בוער באש עד לב השמים" (ד, יא)

ההר - אמר הרה"ק מקוצק - בער עד שהלבבות נעשו שמים.

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" (ג, כה)

לכאורה הרי ברור מאליו שאם יעבור בארץ יראה אותה? ברם, צריך אדם לבקש תמיד כי יראה לו ה' יתברך את הטוב שבכל דבר ודבר, לפיכך ביקש משה רבינו "ואראה את הארץ הטובה" שאראה רק את הצד הטוב של ארץ ישראל.
(אהל תורה)

"רב לך אל תוסף דבר אלי עוד" (ג, כו)

בעל החתם סופר היה רגיל להאריך בתפילתו. שאל אותו אחד מגדולי זמנו, הרי ע"י כך הוא מבטל לימוד תורה, ונאמר "מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה" (משלי) ענה לו החת"ס: הרי נאמר "המאריך בתפילתו מאריכין לו חייו ושנותיו, נמצא שאם אריך בתפילתי אזכה לאריכות ימים, ואשלים ע"י זה בלימוד התורה מה שחסר לי ע"י אריכות התפילה.
(מגנזנו העתיק)

"ויתעבר ה' בי למענכם" (ג, כו)

ידוע שאנשים מעוניינים שיהיה להם רב גדול וקדוש, כדוגמת הגאון מווילנא או הבעש"ט. דא עקא, שלא תמיד אותם אנשים ראויים להיות תלמידים של רב בסדר הגודל שהם מבקשים... פעם, כשביקשו למנות את אחד האדמו"רים, היו שהתנגדו לכך בטענה שהוא צעיר מדי. אמר אחד מגדולי הדור: רב הם רוצים כמו של פעם, והם רוצים להיות חסידים של היום, זה לא ייתכן. לפי זה - אומר ה"לחם לפי הטף" - נראה שזו כוונת משה רבינו במלים: "ויתעבר ה' בי למענכם". לפעמים הפרנס, הרב, יכול להיות גדול מאוד, רק שהוא נמצא בדור נמוך, ולכן הקב"ה לא מניח לו להגיע למדרגה הגבוהה שהיה יכול להשיג לפי עבודתו. "ויתעבר ה' בי" - לא הניח לי להתעלות כפי רצוני. וזאת על שום מה? "למענכם" - כי זו מדרגת אנשי הדור.

"רב לך אל תוסף דבר" (ג, כו)

מובא בזהר שלכל אדם הוקצבו מספר מילים לדבר במשך כל ימי חייו, וכשהוא מרבה לדבר מקרב מיתתו, חוץ מדברי תורה שמרבים חיים. לכן אמר קהלת "אל תהי כסיל, למה תמות בלא עתך?" כי הכסיל מרבה דברים ויצטרך למות קודם זמנו.
(פניני התורה).

"ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" (ד, ד)

אם האדם רוצה להיות דבק בקב"ה לבלתי יסור ומיין ושמאל

לעי"נ הרה"צ

פנחס בן ר' בנימין בינוש

רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

מישראל לאהוב את הבורא ואין צריך אלא לעורר את הכוח הטבעי הזה. ואכן זוהי הדרך להגיע למצב של "ואהבת" שתעשה את כל הפעולות הדרושות כדי לעורר את הכוח שמוסתר בקרבך לאהוב את ה' יתברך (שפת אמת). וכתב הרמב"ם שעל ידי שיתבונן האדם בפלאי העולם, ובראותו את התכונן המופלא של גופו, (כמו שמתגלים על ידי המדענים בכל יום גילויים נוראיים ומרעישים על כל פרט בגוף האדם), מיד הוא יאהב את הקדוש ברוך הוא אהבה עצומה. (לבוש יוסף)

"בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (ו,ה)
בפרשת השבוע אנו קוראים את הפרשה הראשונה של קריאת שמע שצוינו לאומרה "ובשכבך ובקומך" - בבוקר ובערב. וכך נאמר בה: "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". לכאורה מדוע יש צורך להדגיש לנו כי מדובר בלב ובנפש שלנו, ולא ניתן להסתפק בצווי של אהבת ה' בכל לב, נפש וממון וודאי שהכוונה שלנו ושל סביבתנו?

ופירשו זאת צדיקים "בכל לבבך" - עם הלב שלך. ובכל נפשך - עם הנפש שלך. "ובכל מאדך" - עם המצב הכלכלי שלך. דהיינו שהאדם צריך לעבוד את הקב"ה לפי מצבו האישי והנתונים והסביבה בה הוא נמצא. הוא איננו יכול לומר שהאחר יתן צדקה כי יש לו יותר ממנו. חובתך לקיים מצוות השי"ת "בכל מאדך" לפי היכולת שלך, והאחר כמובן עם היכולת שלו.

מסופר על אדם שנכנס לאחד מגדולי התורה והציג בפניו את קשייו ונסיונותיו אותם הוא חווה. ציווה עליו הרבי שיתקרב לתמונה שהתנוססה בפתח הבית. שאל הרבי את האדם, מה אתה רואה? ענה האיש: את צורת אביכם הרבי זצ"ל. אמר לו שוב: קרב לתמונה ואמור לי, מה אתה רואה? התקרב יותר לתמונה ושוב אמר: את תמונת הרבי זצ"ל. נענה הרבי ואמר לו: הורד משקפיך ותעיין היטב מה מכילה התמונה. קרב האיש כמצוות רבו אל התמונה והבחין כי התמונה עשויה מעשרות אלפי נקודות שחורות, שייצרו יחדיו את התמונה של הרבי. נענה הרבי ואמר לו: אתה יודע איך אדם זוכה להיות רבי? מעשרים אלף נקודות שחורות (שווארצע פינטלעך). על ידי ההתמודדות עם אלפי נקודות שחורות, ותיקון המידות והמעשים - אדם יכול להיות גדול ורם.

"דע לך" הוסיף לו הרבי, "כאשר עוברים את כל הנקודות השחורות, אזי התמונה מושלמת". לכל אחד יש את המכשלות שלו וקשיים המיוחדים לו, ותפקידו לעבוד את הקב"ה בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך - שלו הפרטיים.

חז"ל מספרים (חגיגה טו ע"א) כי "יצאה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר". דרשו המגידים בדרך דרש, כי הכוונה היא, שלכולם יש דרך של תשובה, מלבד האדם המטיל את האשמה על האחר. "חוץ מאחר" - חוץ מזה שטוען, שזה הפריע לו והוא אשם, אדם כזה לא יצליח לשוב בתשובה.

"ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד, כט)

הקדוש ברוך הוא נתן שטר חוב לישראל "וביקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת", כלומר אם תבקשהו תמצאהו, אך התנאי לקיום פירעון השטר הוא "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (היהודי הקדוש)

"וידעת היום והשבת אל לבבך" (ד, לט)

רבנו האור החיים הקדוש מסביר, שהיצר הרע מגיע אל האדם עם שתי טענות חזקות, א, כיצד תצפה ותייחל לקיים את כל התורה כולה שהיא שלימות האדם. ב, איך תוכל לשוב בתשובה ולתקן את כל מה שפגמת, הרי עשית המון חטאים. ועל זה אמר הכתוב 'וידעת היום והשבת אל לבבך', 'היום' רומז לשבת כמו שנאמר 'כי שבת היום', שעל ידי שמירת השבת ששקולה כנגד כל התורה, יחשב כאילו קיים את כל התרי"ג מצוות, וכן יתקן על ידה את כל מה שפגם בחטאיו. וכמו כן 'וידעת' רומז לשבת, כמו שנאמר על השבת 'לדעת' כי אני ה' מקדשכם. (אור החיים)

"אנכי ה' אלוקיך" (ה, ו)

עשרת הדיברות נאמרו, מתחילתן ועד סופן, בלשון יחיד. התורה הורתה לנו בזה, שכל אחד ואחד מישראל צריך לומר לעצמו, שבשבילי ניתנו עשרת הדיברות, ועליו מוטלת החובה לקיימן. באותו עניין אמר ה"חזוהי מלובלין", שלשון היחיד שבעשרת הדיברות נועדה לומר לכל אדם בישראל: גם אם כל העולם כולו יסור, חלילה, מדרך התורה, זכור כי לך אישית ניתנה התורה, ואתה לא תלך אחריהם.

"מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי..."

(ה, כו)

אמרו חכמינו זכרונם לברכה: צדיקים ליבם ברשותם, רשעים הם ברשות ליבם. היינו הצדיקים מושלים ביצרם ובתאוות ליבם, והרשעים הלב מושל עליהם והם משועבדים לתאוותיהם. וזה שאמר "מי יתן והיה לבבם זה להם" - שהלב יהיה שלהם ואדם ישלוט על ליבו. (אהבת חיים)

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו'" (ו, ה)

שאלו הפילוסופים: כיצד ייתכן ציווי לאהוב, הלא אהבה היא בטבעו של האדם כשבאמת אוהב את הדבר, אחרת לא תהיה אהבה, ואם כן כיצד אפשר לאהוב את בורא עולם רק בגלל ציווי?

והאמת היא כי התירוץ נעוץ בקושיה עצמה, כי מזה שציווה ה' יתברך "ואהבת" יש להסיק שאכן יש בטבעו של כל אדם